

BÁCSMEGYEI NAPLÓ.

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Helyben: egész évre 16 kor, félfévre 8 kor,
negyed évre 4 kor. Vidékre: egész évre 20 kor,
félfévre 10 kor, negyed évre 5 kor.
Egyes szám ára: 6 fillér.

Megjelenik naponként reggel, kivéve hétfőn.

Laptulajdonosok és főszerkesztők:

JANIGA JÁNOS dr. és VOJNICH GYULA dr.

Szerkesztőség:

Kossuth-u. 12. sz., Manojlovits ház. Telefon sz. 11

Kiadóhivatal:

HEUMANN MÓR könyvkereskedése, Szabadkán.
Telefon sz. 85.

A diadal.

Szabadka szabadelvűpártja diadalt ült tegnap. Kétszeres, háromszoros diadalt. Bebizonyította azt, hogy Szabadkán más, mint magyarérmű ember nem lakik, elégtételt szerzett a sokszor meghurczolt városnak, s a nap eredményével megfenyegette azokat, akik Szabadka egységét, hazaszeretét bármi okból is kétségbe vonni akarnák, a kik konkolyt akarnak hinteni Szabadka hazafias lakosságának egyetértése közé.

Bebizonyította tegnap a szabadkai szabadelvű párt, hogy Szabadkán a magyar nemzet igazsága mindenkinek szívét dobogásba hozza, mindenkit lelkesít, hogy Szabadkán törhetetlenül él az a szent lelkesedés, mely veszély esetén a haza, a nemzet jogaiért utolsó csepp vérének is kész kiontani. Bebizonyította, hogy Szabadka a délvidék magyarságának hagyományos őre, bevehetetlen vára. Bebizonyította, hogy az őszintén lelkésedő vezérek első szavára értelmiség, munkás-kéz, kereskedelem és ipar minden, de minden ezerszámban siet egyesülni. Hogy buzgón követi azt, akit méltónak tart arra, hogy a magyar haza szent jogait ajkaira véve e jogok értelmére felhívja Szabadka romlatlan, dicső polgárságát. Tud lelkesedni, tud bizni, tud tömörülni, ha vészterhes felhők tornyosulnak hazánk fölül.

Lipozensich, Paukovics, Vojnich, Janiga, Törley, Regényi és még száz meg száz ezekhez hasonló polgárok győzelme volt a tegnapi nap. Győzelmet szereztek a magyarságnak, a szabadelvűségnek, győzelmet annak a szent igazságnak, hogy a veszély esetén egyesíteni kell az erényben és jóban. És ez a győzelem történelmi nevezetességű érdemük. De a függetlenségi párt diadala is volt a tegnapi nap. Oda jött vezérembereivel Mukics Simonnal az élükön azok közé, kik a haza jogainak szent védelmét és igazságot fogadtak el csupán jelszavul a közügyek terén folytatott küzdelmeikben.

Mitől sem kell már tartanunk Szabadkán. A tegnapi nap megtanított arra,

hogy biztos, boldog jövő elé nézünk, melybe nem fog konkolyt hinteni semmiféle ármány, semmiféle incselkedés, semmiféle hazug jelszó.

Ki ne örülne a tegnapi nap diadalának?

Örülnie kell mindenkinek. És meg vagyunk győződve, hogy a tegnapi diadal még azokat is meghódította, akik a nemrég lefolyt átalakulások fejleménye elé aggodalommal néztek. Nincsenek ma már kishitűek Szabadkán. Ma már csak rossz akaratúak lehetnek.

Szent meggyőződésünk, hogy a tegnapi nap a boldog jövő támadásának dicső hajnali fénysugara volt. Ezeknek elhangzott lelkes éljenzése megczáfolhatatlan tanubizonyosságunk. Tanubizonyosságunk Szabadka polgársága, Szabadka népe. Ezt a tanubizonyosságot nincs, a ki megczáfolhassa.

A helyzet.

Mindegyre inkább tömörülnek a parlament azon tagjai, akik a nemzeti jogoknak feltétlen hűvei. Apponyi Albert, Wekerle Sándor és hűvei a leghatározottabban követelik immár a nemzeti jogokat. Megindult tehát formálisan a kormánypárt bomlása.

Az elégtétel.

Hogy a kedélyeket megnyugtassák ő felségével manifesztumot akarnak már mára aláírni, amelyben a hadiparancsot ő felsége maga értelmezte volna. Ez azonban nem sikerült, aminthogy egy manifesztumnak is csak akkor lenne meg a teljes hatása, ha az nem a hadiparancs értelmezését, hanem visszavonását tartalmazná. A manifesztumot ő felsége tegnap nem írta alá, talán aláírja ma.

A képviselőház f. hó 24-én csütörtökön délelőtt 10 órakor ülést tart. Hogy mi lesz ebben az ülésben, azt bajos tudni: minden a mai és holnapi nap eseményeitől függ. Lehet, hogy az ülés a béke; lehet, hogy a legelkeseredettebb harcz kezdetét fogja jelenteni. A képviselők mindenesetre olyan nagy számban lesznek jelen, mint talán még soha. Az ellenzék, különösen a két függetlenségi párt és a pártonkívüliek teljes számban fognak bevonulni; föltehető, hogy a néppártiak is mind a helyükön lesznek és legfőleg a kormánypárton fog 30—40 ember hiányozni. Kétes csak az, hogy helyén lesz-e az elnök, mert ha kiüt a válság a kormány-

pártban és Apponyiék kivonulnak, akkor Apponyi a Ház elnökségéről lemond, mely esetben pusztán udvariasságból az alelnökök is lemondanak. Szóval: megeshetik, hogy a Ház összeül és nem lesz elnöke.

Más még nem változott a helyzet, ha csak Khuen-Héderváry nem hoz valami újat

A szabadelvű párt népgyűlése.

Délelőtt fél tízkor kezdtek már gyülekezni a nemzeti jogok tisztelői a népgyűlés helyül kijelölt Pestszálloda nagytermében. Negyed óra múlva mindenki tisztában volt már azal, hogy a nagyterem szűk, hogy a szabadban kellett volna tartani a tiltakozó népgyűlést, ahol azok az ezrek is hozzájárultak volna tiltakozásukkal a közös, egyhangu határozatokhoz, amely ezrek a Pest szálloda terméből kiszorultak. Mert ezrek szorultak ki a nagyteremből, Szabadka lakosságának minden rétegéből, közéletének minden pártjából. Az intelligencia, a földműves, kereskedő és iparos osztály minden tagja egygyé akart lenni. És ez jele a magyar nemzet igazságának. És hogy e jel feltűnt Szabadka egén, az érdeke a szabadelvű pártnak és e párt vezetőinek, a népgyűlés egybehívóinak Lipozensich Lázárnak és Vojnich Gyulának.

A megalakulás.

Tíz órakor már mozdulni sem lehetett a nagyteremben. Tíz óra után néhány perczel egy-két halljuk hangzott el a teremben, mire *Paukovich* Andor, az ügyvédi kamara elnöke lépett ki a tömegeből s a következőket mondta:

Igen tisztelt polgártársak!

A szabadkai szabadelvű párt bizottsága a napokban egy felhívást adott ki hozzánk, Szabadka szab. kir. város polgáraihoz, hogy a mai napon e helyen népgyűlésre jöjjünk össze: hogy a nemzet mostani küzdelmes napjaiban kifejezést adjunk alkotmányunkhoz, törvényen alapuló, a nemzettel vele született jogokhoz való törhetlen ragaszkodásunknak, — kifejezést adjunk annak, hogy a nemzet nem kér engedményeket, hiszen tőle származik minden jog, a nemzet forrása minden hatalomnak, — kifejezést adjunk annak, hogy a nemzet nem kéri, de kívánja, akarja, követeli, hogy jogai egyszer már végtére tetteleg érvényesüljenek. — hogy többször, legutóbb 1868-ban hozott törvényei 35 évi halogatás után tetteleg végrehajtsanak.

És azt hiszem, hogy a mai népgyűlést összehívó bizottságnak az a meggyőződése, hogy most, a nemzet küzdelemteljes, súlyos napjaiban elodázhatlan kötelesség, hogy Sza-

badka szab. kir. város polgársága is hallassa szavát, lépjen ki és mondja meg nyíltan és határozottan, hogy ő is a küzdők sorában van, és hogy egész lelkesedéssel, minden erejével támogatja és támogatni fogja alkotmányunknak, törvényeinknek védőit.

Nem fejtegetem tovább e kérdéseket én, mert az a megalakulandó népgyűlés elnökének feladata lesz, csak egy kötelességet akarok teljesíteni még.

Én nemcsak hiszem, de tudom, megvagyok arról győződve, hogy az önök akaratát fejezem ki akkor, amidőn köszönetet mondok az Önök nevében azoknak, akik a mai népgyűlés létrejöttén fáradoztak, arra az előkészítő lépéseket megtették, különösen a bizottság elnökének és jegyzőjének.

És most felkérem Önöket, t. polgártársaim, hogy a népgyűlés megalakulhatása szempontjából a népgyűlés tartamára elnököt és jegyzőt választani sziveskedjenek. Ha megengedik t. polgártársaim, a népgyűlés elnökéül ajánlom az előkészítő bizottságnak volt elnökét dr. Lipozencsics Lázárt, jegyzőéül ugyancsak az előkészítő bizottságnak volt jegyzőjét, dr. Vojnich Gyula polgártársainkat.

Elfogadják. És most felkérem Önöket, legyenek szivesek helyeiket elfoglalni.

Lelkes éljenzés követte **Paukovic** Andor hazafisággal teli szavait s egyhangú felkiáltással fogadták el a népgyűlés elnökének **Lipozencsics** Lázár drt. jegyzőjének pedig **Vojnich** Gyula drt. Ezután Lipozencsics Lázár dr. elfoglalta az elnöki helyet s a következő lelkesedéssel telt, gyönyörű beszéddel nyitotta meg a népgyűlést.

Lipozencsich beszéde.

Tisztelt Polgártársak!

Valahányszor nagy nemzeti kérdések vetődnek fel a politikai élet színterén: az ország figyelme a közügyek iránt a közönségsnél, a rendesnél mindig fokozottabb.

Az ország figyelme ily esetekben első sorban azok felé fordul, a kik a nagy nemzeti kérdések megoldásánál leginkább hivatottak állást foglalni s akitől a nemzet a sikeres megoldást várja. De ha a nemzet látja, hogy a nagy országos kérdésekben nagyjaink egymagukban nem képesek a kívánt sikert elérni: akkor a nemzetnek nemcsak joga, hanem kötelessége is nyilatkozni. Joga van nyilatkozni, mert ezt törvényeivel biztosítják, de kötelessége is, mert ezt a hazai iránti szeretet parancsolja.

Hazánk alkotmányos törvényei ugyanis az állampolgárok részére messzemenő politikai és polgári jogokat nyújtanak; olyannyira, hogy ebben a tekintetben hazánk a művelt államok sorában az elsők között foglal helyet.

S az állampolgárok részére a politikai és polgári jogok adásának és biztosításának mi a célja? Csak egy, mert más nem lehet: a haza üdve és boldogsága!

Midőn tehát az országos törvények nekünk politikai és polgári jogokat biztosítottak: ez nem azért történt, hogy e jogok csak a papíron meglegyenek, hanem azért, hogy ezekkel szükség szerint éljünk is, hogy azokat gyakoroljuk is, gyakoroljuk pedig azért, hogy ezzel adott esetekben az ország ügyét előbbre vigyük.

Vannak tehát nekünk oly törvénybiztosított jogaink, melyeket gyakorolni — olykor — szigorú hazafias kötelességünk s illetve hazafias kötelességünknek sokszor akkor teszünk eleget, ha e jogainkat gyakoroljuk.

Törvénybiztosította ily polgári jogunk: a

véleménynyilvánítási jog, vagyis a szólás-szabadság.

Minden honpolgárnak jogában áll a közügyeket illető kérdésekben akár a magánkörökben, akár pedig nyilvánosan, szóval vagy írásban nyilatkozni. S ha az ország érdeke kívánja: — a mint korábban említém — kötelessége is a polgároknak nyilatkozni.

Tisztelt Polgártársak! Ez idő szerint nálunk nagy nemzeti kérdések vannak napirenden. Régi kérdések ezek, melyek teljes erővel a felszínre törtek, halasztást nem tűrő megoldásukat követelvének.

Ezek: a katonai nemzeti kérdések.

Ezekben az igen nagyjelentőségű kérdésekben országunk nagyjai az illetékes helyen már nyilatkoztak; — és pedig, a napi sajtóból vett értesülés szerint, legnagyobb részt a nemzeti követelmények mellett.

Már-már azt hittük, hogy ezek a nagy kérdések gyorsan és közmegelegedésre fognak megoldatni, mert nem tartottuk lehetségesnek, hogy azok megtagadtassanak, — a mikor kitűnt, hogy azok sikeres megoldása elé nagy akadályok gördültek. De, sőt pár nappal előbb, szeptember 16. napján, mint derültégből a villám, mindenkinek nagy meglepetésére, vagy jobban mondva: megütközésére megjelent az ismeretes **hadiparancs**.

Mintha ellenségei tanácsolták volna öreg, jó királyunknak a hadi parancs kiadását, mintha a gonosz szellemének lehellete érintené arcunkat.

A király személye szent és sérthetetlen s ıme most a tanácsadók a király feukölt személyét beleviszik a politikai vitába. Van-e ember, aki ezt el nem itelné, van-e oly jámbor, türelmes természetű ember, aki erre meglepetve fel ne riadna?

Sajnos, igen sajnós, hogy a nemzeti követeléseink elé nap-nap után újabb, mesterséges akadályokat gördítenek. Ámde a nemzet akarat ereje nem lankadt el, de sőt az akadályok növekedtével a nemzet ereje hatványozottan erősödik és erősödni fog oly mértékben, hogy az akadályokat ledönteni képes lesz. Mert nincs oly akadály, a mit egy erős nemzeti akarat meg nem dönthet.

Hogy a nemzeti akarat megnyilatkozhasssók, az ország számos részében tartattak és — tudtommal — még tartatni fognak népgyűlések.

Ez okból, hogy Szabadka város polgárságának akarata is megnyilatkozhasssék, tartottuk szükségesnek a **mai népgyűlés** és **rem pártértekezlet** egybehívását.

Népgyűlést és nem pártértekezletet hívunk össze azért, hogy ebben a városnak minden polgára, országos pártállására való tekintet nélkül megjelenhessen.

Nyilatkozzék tehát városunk polgárságának akarata! Hiszem, hogy az régi hazafias jó hírnevéhez méltó lesz; méltó lesz őseink hagyományához!

Üdvözlöm Önöket és a népgyűlést megnyitom.

Többszörös éljenzés szakította meg Lipozencsics megnyitó beszédét, a végén pedig szünni nem akaró éljenzéssel honorálták őt, mint a népgyűlés egybehívóját, mint olyant aki a nemzeti érzület ily impozans megnyilatkozására Szabadkán is alkalmat teremtett.

A határozati javaslat.

Az éljenzés megszüntével **Janiga** János dr. kelt föl.

Nyugodt hangon kezdte beszédét, utalva azokra a sérelmekre, melyeket a magyar nemzetnek a hadsereg kérdésében elszenvednie kell, amely sérelmek ellen tiltakozni,

amelyekkel szemben szent és sérthetetlen jogait követelni a nemzetnek kötelessége. Kétszeres kötelessége ez ebben a pillanatban, amikor ő felségével, az apostoli királyi a magyaroknak háromszázados ellenségei a bécsi kamarilla sötétben bujkáló tagjai a nemzet önértétét, a nemzet jogait sértő hadiparancsot aláíraták.

E tanácsadókkal szemben a nemzetnek is hallatnia kell szavát. Tiltakoznia kell hangosan, hogy tiltakozása tulharsogja az ő felségét környező gonosz, magyargyűlölettel teli tanácsadók szavát. És ő meg van győződve arról, hogy mikor ő felsége meghallja a nemzet tiltakozását, azt meg is fogja érteni, s mindenek előtt ő fog arra törekedni, hogy azon félreértést, mely magas személyét körülövezi szent szavával szétfoszlassa, s ezerszeressé növelje a magyar nemzetnek azon szeretetét, melylyel a trónt körülrajongta mindenkor, ezerszeressé növelje a magyar nemzetnek immár mintegy közmondásszerűvé vált loyálisát.

Ezért terjeszti a népgyűlés elé a következő határozati javaslatát

1) A hadsereg magyar részénél a vezényleti és a szolgálati nyelv magyarrá tétessék a viszonyoknak megfelelő záros határidő alatt.

2) A hadsereg magyar része esketessék meg az alkotmányra.

3) A hadsereg magyar részében csak magyar tiszték nyerhetnek alkalmazást.

4) A hadsereg magyar részénél magyar ezimer, zászló és a magyar közjognak összes a magyar államiságot fel-tüntető jelvényei alkalmaztassanak.

5) Magyarországon a katonai büntető perrendtartás nyelve magyar legyen.

6) Az országban ugy felső, mint alsó katonai tisztképző intézet állittassék fel és az összes magyarországi katonai nevelő intézetekben a tisztnevelés magyar legyen.

7) Ő felsége 1868-ik évi a magyar származású tiszték hazai ezredékbe való visszahelyezésére vonatkozó rendelete szigoruan végrehajttassék.

8) A hadsereg a magyarországi hatóságokkal csak magyar nyelven intézkedhet és levelezhet.

Már az első pontnál is zugó éljenzés hangzott föl, a mely azután megisméltődött minden egyes pontnál.

A népgyűlés a határozati javaslatot egyhangulag elfogadta.

Vojnich Sándor távirata.

A határozati javaslat elfogadása után Lipozencsics Lázár dr. elnök kijelenti, hogy Vojnich Sándor országgyűlési képviselő táviratot intézett hozzá. Átadja e táviratot a jegyzőnek, dr. Vojnich Gyulának és annak felolvasását kéri,

E távirat a következő:

Országos szabadelvű párt-ködden tartja értekezletét, ezt megelőzőleg tanácskozások folynak, emiatt legnagyobb sajnálatomra a népgyűlésen részt nem vehetek, programotok valósulását az ország érdekében állónak tekintem, üdvözlöt

Itj. Vojnich Sándor.

A bunyevác beszéd.

A távirat felolvasása után **Hegedüs** Lénárd káplán kelt föl s röviden jelezve, miszerint az előkészítő bizottság őt kérte föl

arra, hogy a beszédek és határozati javaslatokat bunyeváczul is tolmácsolja, kijelenti, hogy ezt szívesen megteszi. Igaz, hogy minden jelenlévő tud magyarul, de talán egyes részletek jelentőségét nem fogták föl jól. Hogy a hozandó határozat spontán jellege minél inkább kidomborítottassék, szükségesnek tartja ő is a bunyevácz értelmezést.

Ezután lelkeket gyújtó beszédet mondott, különösen hangsúlyozva, hogy a nemzet csak alkotmányos jogait és a királyi eskü tiszteletét követeli. A hazafiasságtól áradó beszédet sokszor szünni nem akaró éljenzés szakította félbe, s hatalmas éljenzés közepette fejezte is be.

Lipozencsics Lázár dr. elnök ezután enun-ciálta, hogy a népgyűlés a határozati javaslatot egyhangulag elfogadta. Felkéri most Kovács Jánost, hogy olvassa föl az elnökségnek írásban benyújtott határozati javaslatát.

Az adó megtagadása.

Kovács János erre a következőkben olvassa föl határozati javaslatát, illetve indítványát:

Tekintetes Elnök úr!

Vészes felhők tornyosulnak hazánk, nemzetünk egén, rettegve, szívszorogva néz az egész nemzet a magasba, félve kérdi mit hoz a közel jövő:

Eddig azt hittük: a hosszantartó ki-etlen szárazságra áldást hozó eső következik, s reményteli szívvél biztunk ebben, noha a jelek vihart engednek jó-solni, de lecsapott a villám a chlopy-i hadparancs képében, s egyszerre kioltotta a remény összes sugarát.

Közel egy éve folyik a küzdelem a nemzet jogos követeléseiről, az egész nemzet epedve várja annak teljesítését; öt hónapja, hogy az ország törvényen kívüli állapotban van, és az állam kormányzatát beszedi az adót és illetéket, melyre felhatalmazása nincs.

Az egész nemzet ostromatlan hazaszeretete és kötelességérzete volt, hogy kényszer nélkül teljesíté kötelességét, s fizeti minden állampolgár adóját, nehogy az állam gépezete fenakadást szenvedjen.

Amde a chlopy-i alkotmánysejtés hazafias kötelességünké teszi, hogy vele szemben retorzióval éljünk, nehogy mi adjuk hazánk ellenségei kezébe a fegyvert, hogy azzal bennünket legyilkoljanak.

Ebből kifolyólag tisztelettel kérem tekintetes elnök urat, kegyeskedjék következő indítványomat a népgyűlés elé terjeszteni:

I n d i t v á n y

Kérje fel a tisztelt Népgyűlés a legközelebb összehívandó rendkívüli törvényhatósági bizottsági közgyűlést arra, hogy határozza el, miszerint mindaddig, míg az országnak törvényesen kinevezett felelős kormánya nem lesz s míg ez az ország törvényhozásától az adók és egyéb jövedelmek beszedésére szigorúan törvényes meghatalmazást nem nyer, közegeit az összes állami adók behajtásától eltiltja, s ennek ellenőrzésére bizottságot küld ki.

Szabadka, 1903. szeptember 19-én.

Kovács János.

Hegedűs Lénárd bunyeváczul ismételte Kovács János szavait s azután a közgyűlés ezt az indítványt is egyhangulag elfogadta.

A katonák szabadságolása.

Ezután ismét Janiga János dr. állt föl, s tekintettel arra, hogy a kiszolgált katonák

szabadságolási ideje egyre közeledik és ezeknek visszatartása sérelmes, indítványozza a következőt:

A népgyűlés megkeresi Szabadka sz. kir. város törvényhatóságát, hogy a három évet kiszolgált katonák szabadságol-tatása iránt az országgyűléshez feliratot intézzen.

A népgyűlés ezt az indítványt is egyhangulag fogadta el. Az elfogadás kihirdetése után elnök, Lipozencsics Lázár dr. a népgyűlést feloszlátja.

A feloszlátás után.

Mindenki felállt a feloszlátás pillanatában s felmagasztosult szívvél kezdték énekelni a magyarok imáját, a Hymnuszt.

Majd a Kossuth nótára kezdtek s ennek hangjai mellett vonult ki a lelkesedő néptömeg az utcára. Itt több százan a kaponyai emlékoszlop elé gyülekeztek, ahol Csillag Károly dr. mondott lelkesítő beszédet.

Az ág. ev. gyámintézet közgyűlése.

Tegnap tartotta az egyetemes ev. gyámintézet 43. évi közgyűlését, melyet reggel 9 órakor ünnepélyes istentisztelet előzött meg.

Tizenegy órakor kezdődött a közgyűlés, melyen az elnökség indítványait lényegte-lebb változtatásokkal egyhangulag elfogadták.

Délután egy órakor közeled volt a Bárány szálloda dísztermében, melyen kétszázötvennél többen vettek részt, férfiak és nők. Az asztalfőn Lebach Jánosné urnő foglalt helyet, mellette Baltik Frigyes püspök és Zsilinszky Mihály államtitkár, majd Schmausz Endre főispán, Biró Károly polgármester, Dembitz Lajos, Joó Aurél, Gyelmis Gerő, Lányi Mór, Varga Károly, Varga Gusztáv, Regényi Lajos, Purgly Sándor és így tovább.

Az első felköszöntőt Zsilinszky Mihály államtitkár mondta.

Minél nehezebb viszonyokat élünk, mon-dotta, annál inkább szükség van arra, hogy a nemzet egyetértsen koronás királyával. És hála Isten ez ideig még nem is volt ok a félreértésre. Mindenki tudja, jegyezte meg az államtitkár, mire vonatkoznak szavai. Ma nehéz időket élünk. És ezen nehéz per-czekben eszébe jutnak Vörösmartynak, a költőnek szavai:

Isten segíts királyok Istene! segítse őt az s engedje megélnie a hazának azt a felvirágoztatását, melyért ma minden magyar ember szíve dobog.

E felköszöntő után a Hymnuszt énekelte az egész társaság.

Másodiknak Belohorszky főesperes szó-lalt föl s éltette Baltik Frigyes püspököt.

Purgly Sándor. A vallás erő, mely a fe-lebaráti szeretetet növeli. Ma a vallástalan-ság, a hitközönyösség veszélye fenyeget. És ebben a korban megbecsülhetlenül nagy szolgálatot tesz az igazi hitvalló. Ilyennek ismeri Zsilinszky Mihály államtitkárt, aki mindig buzgón küzdött a hitbuzgóságért. O-reá emeli poharát. A kiválóan szép felköszöntőt lelkes éljenzés követte.

Utánna Bierbrunner köszöntötte föl Schmausz Endre főispánt, mint aki a köz-ügyek terén hallhatatlan érdemeket szerzett magának.

Friendt aradi lelkész Szabadka polgár-ságát és Biró Károly polgármestert köszön-tötte föl.

Borbély Géza Lebach Jánosra és neje-re emelte poharát.

Czuppon Sándor az evang. nőegyletet köszönti föl.

Scholcz a sajtót élteti.

Zsedényi Aladár felköszöntője után a vendégek széleszlottak. A lakoma leírásának befejezéseül meg kell említenünk Licht-neckert András kitűnő konyháját és éttermé-nek kitűnő felszolgálatát.

Félőt felé a paplakon gyülekeztek a ven-dégek. Félhatkor a pályaházhoz mentek, ahonnan tovább utaztak Torzsára, ahol ma tartják a Luther-társaság közgyűlését.

H I R E K.

Szabadka, szeptember 21.

— **A függetlenségiek indítványa.** A füg-getlenségiek tegnap egyesülve hozták meg a szabadelvűekkel a tiltakozó határozatot. Mu-kics Simon és társai azonban még külön is beadták indítványukat a közgyűléshez, az egyiket az adószedés felfüggesztése iránt, a másodikat a három éves katonák hazabocsá-tására vonatkozólag. Ez a két indítvány is a 23-diki közgyűlésen kerül tárgyalás alá.

— **Adomány.** Császka György kalocsai ér-sek a zentai katolikus legényegyesületnek újabban 3000 koronát adományozott. Az egyesület e fölötti örömeiben fáklós mene-tet rendezett Érdujhelyi Menyhért plébános lakása előtt, — őt Kiss Dezső egyleti alel-nök üdvözölte, mint az egyesület megterem-tőjét.

— **Az izraeliták ujéve.** Ma este köszönt be izraelita polgártársaink egyik legnagyobb ünnepe, az ujév. Az ünnep két napig tart, a mely idő alatt csendben és visszavonultan végzik a hívek ájtatosságait. Az üzletek nagy részben ennélfogva holnap és holnap után zárva lesznek.

— **Eljegyzés.** Dr. Glücksthal Andor zen-tai orvos eljegyezte Deutsch Regina kisasz-szonyt, Deutsch Adolf zentai földbirtokos leányát.

— **A szocialisták ülése.** A szocialis-ták tegnap népgyűlést tartottak a régi gymna-sium udvarán, melyen tiltakoztak a hadipa-rancs ellen s a nemzetközi szocialdemokra-czia tanait fejtegették.

— **Friesz József drt** súlyos csapás érte. Édes anyja Kolozsvárott meghalt. A fiui kegyelet kötelességét teljesítendő, dr. Friesz József ma Kolozsvárra utazott.

— **Pályázatok a Bogdánovics alapít-ványra.** Tegnap járt le a Bogdanovics-féle iskolai ösztöndíjak pályázati határideje. Az ösztöndíjakra 11 pályázati kérvény érkezett be. Összesen 12-en pályáztak, akik közül az alapítóval való vérrokonságát egy állítja.

— **Halálozás.** Súlyos csapás érte a zen-tai Fischer családot. Weinberger Dánielné, szül. Fischer Mariska hosszas szenvedés után f. hó 18-án a testvéri gondos ápolás dacára meghalt és gyászba borította az agg apát, a hü hitvest és testvéreket, árván hagyva 3 apró gyermekét. Temetése vasárnap délután ment végbe. — A család a szomorú esetről a következő gyászjelentést adta ki: Aluliro-ttak fájdalmas szívvél jelentik, hogy az oda-adó hitves és anya, jó gyermek, igaz hü testvér, sógornő és rokon, Weinberger Dá-nielné szül. Fischer Mariska hosszú és kínos szenvedés után élete 36., házaságának 10. évében, f. hó szeptember hó 18-án éjfélkor elköltözött az élők sorából. Temetése szeptember hó 19-én. Weinberger Dániel férje,

Laczi, Géza, Miklós, gyermekei, özv. Weinberger Rozália napa, Weinberger Regina, férj. Singer Sándorné, Dr. Weinberger Ignác és neje, Weinberger Simon sógorai és sógornói, Fischer Izsák atyja, Fischer Miksa és neje, Fischer Fülöp, Fischer Dávid és neje, Dr. Fischer Jákó és neje, Fischer Riza férj. Szécsiné, özv. Beckné Fischer Berta, Fischer Szidónia férj. Mártonné, testvérei, illetve sógorai és sógornói. — Béke poraira!

— **Zárda épület kibővítése Jankovácon.** Jankovácon a zárda kibővítésének építkezését megkezdették. Az építkezést Kladek István szabadkai építész vállalta el 33992 koronáért.

— **Adomány.** Kainer Ilonka kisasszony a „Szabadság“ ipari munkás önképző egyesület könyvtára részére 8 darab könyvet adományozott.

— **Halálra vert muzikus cigány.** Az éjjeli közbiztonságunkra szomorú világot vet egy újabb eset, mely a közelmúlt napokban a város kellő közepén történt és amely alkalommal ember élet is esett áldozatul. A közel jövőben, amikor csendőrséget kap városunk, remélhetőleg szaporitva lesznek a rendőr őrszemek, mi által a hasonló esetek ismétlődése végre-valahára meg lesz akadályozva.

Mezei Ferenczet, az egyik cigányzenekar tagját, a múlt kedden éjjel 1/2, 1 órakor a poszton álló rendőr holt részeg állapotban fekve találta a Damjanich utca sarkán lévő Wilhelm féle ház előtt. Miután ébresztgetési kísérletei meghiusultak, segítségért ment és beszállította a rendőrségre, a hol az orvos őt másnap reggel megvizsgálva, súlyos betegnek találta és beszállította a kórházba. A kórházi orvos azonban már külső sérülések nyomait is észlelte rajta. Péntekig eszméletlen állapotban feküdt Mezei a kórházban, amikor néhány pillanatra magához tért, amikor azt emlegette, hogy egy Bozsó nevű iparos ember bántalmazta, gyomrát öklözte és fejét ütötte. A súlyos belső és külső sérüléseket szenvedett cigány Szombaton kiszendvedt. Hulláján ma tartották meg az orvos-törvényszéki boncolást. A szerencsétlen muzikus cigány halálát, aki Mezei Bólának, az első cigányzenekar primásának volt a testvérbátyja, a földi igazságszolgáltatás valószínűleg nem fogja megtorolhatni, mert eddig még nyoma sincs a brutális verekedőnek.

— **Lopás az indóháznál.** Répási Mihály nyugalmazott vasuti kalauz tegnap reggel, a mint a pesti vanotra jegyet akart váltani, vette észre, hogy valaki kétsoros aranyláncát és arany óráját ellopta. Az ismeretlen óratolvajt a rendőrség nyomozza.

— **Talált pénz.** A rendőrség egyik közege ma délelőtt egy fehér zsebkendőt talált a melybe 2 korona 32 fillér készpénz volt bekötve. Igazolt tulajdonosa megkaphatja a rendőrkapitányságnál.

— **Anyakönyvi hírek.** *Meghaltak:* Tyószin Boldizsárné Aradszki Emilia 28 év, Basics P. Balázs 57 év, Szakalin Anna 15 hó, Berkes Antalné Vojnics Purcsár Julianna 35 év, Marozsin Sándorné Mikovics Mária 36 év, Miokovics Julia 4 hó, Bóbits Benedné Pokornics Teréz 75 év, Milánkovics Mátyás 5 hó, Lázics János 20 hó, Kovács János Jakab 38 év, Poljácovics Etel 11 hó, Született 32; 18 fi, 14 leány. Eljegyzés: Alácsics Ferencz Milánkovics Máriát, Horváth Ferencz Nagy Apollóniát, Vukov István Kuntics Katalint, Hambolkó Mihály Lajek Erzsébetet, Dulics Lázár Basics Katalint, Mi-

norics György Berger Terézt, Schureg József Klostermann Antóniát, Kozarics Miklós Bacslia Mártát, Szeenci György Szebenyi Juliát. Házasság: Futó Péter Horvát Francziskával, Dulics Pál Ifkovics Eszterrel, Petics Albert Czrenkovics Katalinnal, Tinka György Szabó Terézzel, Osztrogonác Lőrinc Szkenderovics Máriával, Osztrogonác István Szudárovits Máriával, Mucsy Nándor Lajthay Mariskával, Orosz János Fility Annával.

Törvénykezés.

Az após és veje.

Egressi Elek és Hatala György b.-topolyai munkás emberek egy családi ügyből kifolyólag összeveszték, a minek az lett a vége, hogy Hatala György a kezében levő bottal, későbbben pedig bicskájával Egressit, a ki tulajdonképen apósa, a fején több sérülést ejtett. A megtámadott erre revolvert vett elő és azzal vejére lőtt, a mi után gyorsan eltávozott a szobából. A kapu mellett azonban ismét találkoztak. Hatala ekkor sem maradt nyugton, hanem újból bántalmazni akarta apósát, a ki erre ismét rálőtt és oldalba találta. A meglőtt vő erre rárohant apósára és a sárba teperve összeverte.

Az ügyészség Egressy ellen szándékos emberölés kísérlete, Hatala ellen pedig súlyos testi sértés büntette miatt emelt vádat.

A kir. törvényszék büntető tanácsa ma tárgyalta a bűnügyet *Szerdahelyi* Sándor elnöklété alatt. Szavazó bírák dr. *Costán* Miklós és *Ernuszt* Gyula, jegyző dr. *Rapp* István voltak. A vádhatóságot dr. *Jóczits* Milorád kir. alügyész képviselte. Egressy védője dr. *Kriszhaber* Gyula, Hatala pedig dr. *Klein* Mátyás ügyvéd helyettese *Nagy* Ödön ügyvédjelölt voltak.

A tárgyalás folyamán kihallgatott tanúk csupán Hatalára nézve tettek terhelő vallomást, miért is a kir. törvényszék Hatalát a súlyos testi sértés vétségében mondotta ki bűnösnek és ezért *hat heti fogházra* és 20 korona pénzbüntetésre ítélte. Ellenben Egressyt a vád és annak következményei alól felmentette. A vád képviselője súlyosbításért Hatala védője pedig a büntetés enyhítéseért felebbezett.

Közgazdaság.

Időjárás. (A központi meteorológiai intézet távirati jelentése.) E hó 2-ára változékony, enyhe időjárás várható semmi vagy kevés csapadékkal.

Gabonaárak.

Helyi gabona árak.

Gyöngye kinálattal szemben ma lanyha vételkedv is nyilvánult és forgalomba került 800 mtm. buza 7.10—15 koronás árban kelt el.

Zab szintén gyöngén lett keresve és mindössze 300 mtm. kelt el 4.85 koronáért 50 klgként.

Tartozkodó vételkedv mellett rozsot 5.60 és árpát 5.— koronáért vásárolták.

Tengeri élénken lett kínálva míg tartozkodó vételkedv mellett prima minőségű 6.10—20 koronáért volt értékesíthető.

Uj csöves tengeri is volt már a piacon kifogástalan minőségben, amelyért 2.80—90 kor. volt elérhető.

Budapesti gabonaárak.

Szilárd tartott áron ma elkel 30.000 mm. buza, rozs 5 fillérrel magasabb.

Egyéb változatlan maradt.

A határidőzlet szilárd irányzattal nyílt meg, zárlat felé azonban nagyobb eladásokra a termények néhány fillérrel csökkentek.

	Kezdeti	Változás
Buza okt.-re	763	756—752
Buza	—	—
Buza ápr. 1904	774	777—774
Rozs okt.-re	625	626—623
Rozs	—	—
Rozs áprilisra	654	655—652
Zab okt.-re	546	545—544
Zab	—	—
Zab áprilisra	573	572—571
Tengeri szept.-re	615	612—610
Tengeri	—	—
Tengeri máj. 19. 4	541	539—538
Répece	—	—
Répece	—	—

Idegenek Szabadkán.

Szeptember 20.

Nemzeti szálloda: Kovács Andor Oroszáza, Freund Lajos neje és leánya Arad, Korbély Géza Sátoralja-Ujhely, Majba Vilmos Budapest, Gedulya Henrik Nyiregyháza, Galló István ev. lelkészek Harta, Goitein Dániel Ada, Király Mariska Ó-Moravicz, Takács Róza és Julia tanulók Gleichenberg, Kuzmay Gyula erdőmester, Vinkovcse, Tóth Károly Kis-Szállás, Serly Kálmán Oroszáza, ifj. Konzolovszky György Szarvas, Bulla Sándor mérnök Oroszáza, Mandeló Vilmos bizt. titkár Szeged, Bachrach Adolf utazó Bécs, Fridl Gusztáv ut. Bécs.

Bárany szálloda: Dr. Scultéty Jenő ügyvéd Hodság, Hetser János isk. igazgató Zólyom, Berzsényi Jenő Kemencs-Sömjén, dr. Csascher Jakab ügyvéd B.-Almás, Draskóczi Ede Makó, Brún Miksa Bpest.

Pest szálloda: Dedinszki János, dr. Firsch János, Scholer Ödön lelkészek, Czinkóczky Márton Eperjes, Grosz Lajos jegyző Zombor.

Falgári szálloda: Rác Ferencz Baja, Topecz Károly Mélykut, Salein Aurel Bród, Henderszki Adolf Zombor, Bicskei Antal B.-Topolya, Hausz Ferencz Szeged, Müller Menyhértné Szeged.

Szeptember 21.

Nemzeti szálloda: Leuger Sándor ut. Bpest, Mayer Imre Szt.-Tamás, Kovaosics Kálmán Ó-Becse, Goldarbeiter Miksa utazó Bécs.

Bárany szálloda: Klinker mérnök Budapest, Steinhard Bécs.

Pest szálloda: Leovics János Pancsova, Stasser Ernő Bpest.

Polgári szálloda: Stern Simon Jankovác, Bicskei Antal B. Topolya, Nyárai I. Zombor, Révész T. Bpest.

Felelős szerkesztő:

DUGOVICH IMRE

**Magyar kölcsön-
könyvtár előfizetési ára egy óra**

1 korona

Heumann Mór

könyvkereskedésében

S z a b a d k á n.